

Javni zavod
Krajinski park Goričko

**PRILOGA K LETNEMU POROČILU 2012
OHRANJANJE NARAVE IN KRAJINE**

Pri Gradu, Februar 2013

JAVNI ZAVOD KRAJINSKI PARK GORIČKO
GRAD 191
9264 GRAD
SLOVENIJA

2003 - 2013

TEL: ++386 2 551 88 61
FAX: ++386 2 551 88 63
E-mail: park.goricko@siol.net
www.park-goricko.org

Uvod

V poročilu je zajet opis opravljenih aktivnosti, ki jih je izvajala skupina za varstvo narave in kulturne krajine na območju Krajinskega parka Goričko. Poročilo je pripravljeno po sklopih, nalogah in aktivnostih, kot so bila zapisane v Programu dela, zato je sledljivost zagotovljena. K poročilu so dodana podrobnejša poročila k aktivnostim, ki so bile v letu 2012 v ospredju. O aktivnostih, ki so bile tudi del izvajanja mednarodnih in čezmejnih projektih so obsežna poročila del poročanja sekretariatu za čezmejne projekte z Madžarsko in MZIP, cilj 3, programa Srednja Evropa. O izvedbi aktivnosti poročamo tudi na spletnem portalu in podstraneh.

POSLOVNO-ADMINISTRATIVNO UPRAVLJANJE

Ad 3.1.i. Programsko sodelovanje

V letu 2012 smo uvedli gostovanja na občinskih središčih parkovnih občin, da bi na ta način lokalno prebivalstvo lažje prišlo v stik z zaposlenimi v JZ KPG. V vsaki občini smo gostovali dvakrat. Odziv lokalnega prebivalstva pa je bil različen. V več primerih je naše gostovanje minilo brez obiska s strani občanov.

Ad 3.1.j. Prioritetno dograjevanje, izpopolnjevanje in celostno urejanje predloga načrta upravljanja za KPG

V letu 2012 smo dopolnjevali strokovne podlage za NUG v okviru projekta Krajina v harmoniji, se udeležili strokovne konference o Krajinski politiki v Sloveniji in v zadnjih dveh mesecih intenzivno delali na Regionalnem razvojnem Programu 2014-2020 (RRP), pri čemer smo poskušali usmerjati razvojne ideje v zavarovanem območju na področju človeških virov, turizma ter infrastrukture in prostora.

Ad 5. Uveljavljanje predkupne pravice

V letu 2012 smo do konca aprila, na podlagi Ponudb za prodajo zemljišč na zavarovanem območju po 1. odstavku 84. člena Zakona o ohranjanju narave, pripravili 221 mnenj. Na začetku meseca maja so nam iz Agencije Republike Slovenije sporočili, da optimizirajo postopek in priprava mnenj s strani JZ KPG, ob prodaji zemljišč na zavarovanem območju Krajinski Park Goričko, ni več potrebna.

Predkupne pravice nismo uveljavljali, saj JZ KPG ni razpolagal z zadostnimi finančnimi sredstvi, na ARSO pa so sredstva, ki so namenjena za nakup zemljišč v državno lastnino na zavarovanih območjih, v letu 2012 bila še vedno blokirana.

OHRANJANJE NARAVE IN KRAJINE

Sklop: KRAJINA

Ad 8.1.a. Dopolnjevanje inventarja značilnih krajinskih členov KPG, ki so pomembni za ohranjanje biotske pestrosti na podlagi DOF posnetkov in pregleda na terenu (povezava s projektom Krajina v harmoniji)

V okviru projekta Krajina v harmoniji so bile popravljane obstoječe baze o habitatnih tipih in prevzeta baza od podizvajalca, Centra za kartiranje favne in flore (CKFF) o kartiranih habitatnih tipih v vzhodnem Goričkem in inventar dnevnih metuljev za celotno območje parka. Podatkovne baze so bile posredovane za oblikovanje in tisk zemljevida Goričko-Porabje-Őrség-Mura. Interpretacija podatkov in predvsem ugotovitve spremembe stanja v prostoru, so nova strokovna podlaga za dopolnitve NUG.

Ad 8.1.b. Aktivno sodelovati z MKO in drugimi deležniki pri oblikovanju novih ukrepov kmetijske politike za obdobje po letu 2013, ki prispevajo k ohranjanju krajinskih členov

Na ministrstvo za kmetijstvo in okolje smo naslovili prošnjo za posredovanje podatkov o GERKih - shp. Imeli smo srečanje s svetovalcem Ivanom Bauerjem (2) na temo uveljavljanja plačilnih pravic za JZ KPG in plačilne pravice iz nacionalnih rezerv (1) in vpisovanje GERKov za parcele v našem upravljanju (4). Udeležili smo se tudi sestanka na MKO na temo priprav za razglasitev Biosfernega rezervata Mura-Drava-Donava, kjer bi KP Goričko lahko pomenil vplivno območje, ki že ima varstveni status in se povezuje z drugimi ZO ob evropski Zeleni vezi v memorialno krajino z visoko biotsko vrednostjo, ki jo je predlagamo kot MAB pod okriljem UNESCA.

Ad 8.1.c. Zasaditev in zaščita in vzdrževanje vzorčnega visokodebelnega senožetnega sadovnjaka na dveh površinah v upravljanju JZ KPG

Terenski ogled in prvo rez dreves smo opravili 19.3. Po pregled vseh dreves smo naredili seznam in načrt. Propadla drevesa smo zamenjali z novimi sadikami iz drevesnice Malus iz Vučje vasi v sadovnjaku Grad; sorta deblotvorec, 2 jablani. Pripravili smo poročilo in načrt za saditev dreves v k.o. Vidonci (26 sadik-jablane + 1 hruška). V aprilu smo izvedli škropljenje (NIMAZIL bio), košnja v juliju in zalivanje v juniju, juliju in avgustu. sadovnjak Grad smo vpisali v GERKe.

Podrobnejša razlaga te naloge je v dodatku te priloge na str-28:**Zemljišča v upravljanju JZ KPG**

Sklop: VODE

Ad 9.1.a. Izvajanje strategije ekstenzivne rabe priobalnih in vodnih zemljišč (navezava na projekt GreenNet).

V okviru projekta smo s povpraševanjem izbrali najugodnejšega izvajalca za izvedbo prostorske študije in pripravo smernic za izboljšanje ekološkega stanja mejne reke in kulturne krajine. Pogodbo smo sklenili s podjetjem ZEU, družbaza inženiring in načrtovanje, ki je v letu 2012 oddala poročilo 1. faze. Poročilo se nahaja pri vodji in koordinatorju projekta GreenNet.

Ad 9.1.d. Monitoring ptic na Ledavskem jezeru

Ledavsko jezero je naravovarstveno in ekološko eno izmed najpomembnejših območji v Krajinskem parku Goričko. Ker je vse več pritiskov na samo jezero in okolico (predlogi za turistično rabo, čolnarjenje, surfanje, organizirane in neorganizirane piknik zabave, lov na race mlakarice, večanje števila ribičev, divje kampinganje, onesnaževanje vode in okolice...) smo se v letu 2012 nadaljevali z rednim monitoringom dinamike jezera. Ker so ptice na takih ekosistemih krovne vrste kar pomeni, da se pri njih negativne spremembe v okolju zelo hitro odražajo, smo se odločili, da bomo redno (1-2 x mesečno) spremljali njihovo vrstno in populacijsko dinamiko. Tako smo v tem letu opravili 18 popisov, ki smo jih izmenično opravljali peš okoli jezera oziroma iz kanuja. Opažene vrste so navedene v tabeli, podrobnejša analiza pa je v posebnem poročilu *Monitoring ptic na Ledavskem jezeru*. Kljub temu, da smo že pridobili veliko število podatkov, pa o trendih lahko govorimo šele po nekaj letih (5-10). Že zdaj pa lahko potrdimo domnevo o veliki pomembnosti jezera za ptičjo favno v Krajinskem parku Goričko, saj smo zabeležili veliko gnezdečih vrst. Jezero pa ima zelo velik pomen tudi za selivke, ki se tod ustavljajo v spomladanskih in jesenskih mesecih.

Tabela 1: Vrste, ki so bile opažene na oz. ob Ledavskem jezeru in njihov status

Vrsta (Slo.)	Vrsta (Lat.)	Status na Led. jezeru	Kategorija ogroženosti (Slo.)	Natura 2000 vrsta (Goričko)
Čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>	Gnezdilka	/	NE
Mali ponirek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Verjetna gnezdilka	O1-možno ogrožena vrsta	NE
Veliki kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Prehranjevalno območje/prenočišče/prelet	/	NE
Pritlikavi kormoran	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Prelet	/	NE

Čapljica	<i>Ixobrychus minutus</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	DA (predlog)
Kvakač	<u><i>Nycticorax nycticorax</i></u>	Verjetna gnezdilka	Ex?-potencialno izumrla vrsta	NE
Mala bela čaplja	<i>Egretta garzetta</i>	Prelet	/	NE
Velika bela čaplja	<i>Ardea alba</i>	Prehranjevalno območje/prenočišče	/	NE
Siva čaplja	<i>Ardea cinerea</i>	Prehranjevalno območje/prenočišče	/	NE
Črna štoklja	<i>Ciconia nigra</i>	Prehranjevalno območje	V - ranljiva vrsta	DA
Bela štoklja	<i>Ciconia ciconia</i>	Prehranjevalno območje	V - ranljiva vrsta	DA
Siva gos	<i>Anser anser</i>	Prelet	/	NE
Duplinska kozaraka	<i>Todorna todorna</i>	Prelet	/	NE
Raca žlicarica	<i>Anas clypeata</i>	Prelet	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Raca mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	Gnezdilka	/	NE
Žvižgavka	<i>Anas penelope</i>	Prelet/prezimovanje	/	NE
Dolgorepa raca	<i>Anas acuta</i>	Prelet/prezimovanje	K-premalo znana vrsta	NE
Kreheljč	<i>Anas crecca</i>	Verjetna gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Reglja	<i>Anas querquedula</i>	Verjetna gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Sivka	<i>Aythya ferina</i>	Prelet/prezimovanje	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Kostanjevka	<i>Aythya nyroca</i>	Prelet/prezimovanje	E1-kritično ogrožena vrsta	NE

Čopasta črnica	<i>Aythya fuligula</i>	Prelet	V-ranljiva vrsta	NE
Veliki žagar	<i>Mergus merganser</i>	Prelet	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Belorepec	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Prehranjevalno območje	E1-kritično ogrožena vrsta	NE
Ribji orel	<i>Pandion haliaetus</i>	Prehranjevalno območje	K-premalo znana vrsta	NE
Rjavi lunj	<i>Circus aeruginosus</i>	Prehranjevalno območje/prenočišče ²	K-premalo znana vrsta	NE
Kosec	<i>Crex crex</i>	Potencialna gnezdilka ²	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Mala tukalica	<i>Porzana parva</i>	Gnezdilka	E1-kritično ogrožena vrsta	NE
Mokož	<i>Rallus aquaticus</i>	Verjetna gnezdilka	E2- močno ogrožena vrsta	NE
Zelenonoga tukalica	<i>Gallinula chloropus</i>	Gnezdilka	V1-potencialno ogrožena vrsta	NE
Črna liska	<i>Fulica atra</i>	Gnezdilka	O1-možno ogrožena vrsta	NE
Mali deževnik	<i>Charadrius dubius</i>	Prelet	V/E2- močno ogrožena vrsta	NE
Priba	<i>Vanellus vanellus</i>	Verjetna gnezdilka ²	V1-ranljiva vrsta	NE
Spremenljivi prodnik	<i>Calidris alpina</i>	Prelet	/	NE
Mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	Potencialna gnezdilka /prelet	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Pikasti martinec	<i>Tringa ochropus</i>	Prelet	R-redka vrsta	NE
Močvirski martinec	<i>Tringa glareola</i>	Prelet	R-redka vrsta	NE

Kozica	<i>Gallinago gallinago</i>	Potencialna gnezdilka ³	E1-kritično ogrožena vrsta	NE
Rečni galeb	<i>Larus ridibundus</i>	Prelet/prehranjevalno območje	V-ranljiva vrsta	NE
Rumenonogi galeb	<i>Larus michahellis</i>	Prelet/prehranjevalno območje	R-redka vrsta	NE
Sivi galeb	<i>Larus argentatus</i>	Prelet/prehranjevalno območje	/	NE
Navadna čigra	<i>Sterna hirundo</i>	Prelet	E2- močno ogrožena vrsta	NE
Črna čigra	<i>Chlidonias niger</i>	Prelet	/	NE
Beloperuta čigra	<i>Chlidonias leucopterus</i>	Prelet	/	NE
Vrskarica	<i>Anthus spinoletta</i>	Prezimovanje	/	NE
Vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	Prehranjevalno območje	E2- močno ogrožena vrsta	DA (predlog)
Kobiličar	<i>Locustella naevia</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Rečni cvrčalec	<i>Locustella fluviatilis</i>	Gnezdilka	V-ranljiva vrsta	NE
Trstni cvrčalec	<i>Locustella luscinioides</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Bičja trstnica	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Gnezdilka ²	V-ranljiva vrsta	DA
Močvirska trstnica	<i>Acrocephalus palustris</i>	Gnezdilka	/	NE
Srpična trstnica	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE
Rakar	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE

Plašica	<i>Remiz pendulinus</i>	Prelet	V-ranljiva vrsta	NE
Belovrati muhar ¹	<i>Ficedula albicollis</i>	Verjetna gnezdilka ⁴	V-ranljiva vrsta	NE
Sivi muhar ¹	<i>Muscicapa striata</i>	Verjetna gnezdilka ⁴	/	NE
Mali detel ¹	<i>Dendrocopos minor</i>	Gnezdilka ⁴	V-ranljiva vrsta	NE
Srednji detel ¹	<i>Dendrocopos medius</i>	Gnezdilka ⁴	V-ranljiva vrsta	NE
Črna žolna ¹	<i>Dryocopus martius</i>	Gnezdilka ⁴	O1-možno ogrožena vrsta	NE

¹ Dodane redke vrste, ki niso vezane na vodno okolje

² Mokrotni travniki nad jezerom

³ Ledava, Lukaj potok

⁴ Vrbovje ob jezeru

9.3.a. Aktivno sodelovati z javnimi vodnogospodarskimi službami in ZRSVN pri izdelavi predlogov ukrepov za načrtovanje vodnogospodarskih ukrepov, še posebej na območjih habitatov ogroženih vrst (projekt GreenNet - mejna Kučnica).

Delo na tem področju je bilo usmerjeno v priprave strokovnih podlag za izboljšanje ekološkega stanja regulirane mejne reke Kučnice, katere vodozbirno območje je izbrana pilotna regija v projektu GreenNet. Pri tem sodelujemo z javnimi službami na področju voda in varstva narave v Sloveniji in Avstriji. Z njimi smo opravili 6 strokovnih srečanj in dva terenska dneva z ogledom celotne struge. Na ARSO smo imeli strokovno srečanje posebej.

- seznam medijev
- opis območja
- ogled terena z Avstrijci na meji, srečanje z županom, 17.2.
- srečanje s strokovnjaki in deležniki 1. marec
- 1.3. sestanek s strokovnjaki na gradu ob 14.00, priprave, opis območja, ob 17. sestanek z deležniki
- zapisnik, prevod, dopis za odpošiljanje,
- srečanje v Avstriji-metoda kartiranja biotopov, 26.3.
- metodologija, strokovne podlage
- sestanek na ARSO v MS, 21.3., 8.00 - projekti na povodju Ledave v MS
- ogled terena z partnerji, oblikovanje idej za revitalizacijo, soočanje s problematiko 18.4. in 19.4. priprava podatkov
- Priprava projektne naloge za izbor zunanjega izvajalca prostorske analize območja obdelave GrenNet-Kučnica, dopisi, pogajanja, izbor, pogodba v avgustu.

- Sodelovanje pri pripravi scenarija in snemanju filma o mejni reki Kučnica z Matjažem Mihelčičem, snemanje 26.9., hkrati tiskovna konferenca z avstrijskimi mediji o projektu na mejnem prehodu.
- Priprave, organizacija in izvedba delavnice za dojetanje krajine z ECOVAST, projekt GreenNet, 25.10.

Sklop: HABITATI IN VRSTE

Ad 10.1.a Nadaljevati z akcijo NAJ travnik s katero se izbira in nagraduje lastnike zemljišč, ki izvajajo naravi prijazno gospodarjenje – povezava s projektom Krajina v harmoniji

Izvedena je bila priprava in objava oglasa za akcijo na spletu in v Vestniku, predstavniki komisije pa so si ogledali vse travnike in izbrali zmagovalni travnik v G. Petrovcih. Ob njem je bila postavljena tudi pojasnjevalna tabla o naravi prijazni košnji iz projekta Krajina v harmoniji. Predstavniki zavoda so podelili nagrade in priznanja v okviru prireditve NAJ domačija časopisa Vestnik (nagovor zbranih, objava poročila o dogodku na spletnih straneh).

Ad 10.2.b.Sklepanje najemnih pogodb s SKZG za naravovarstveno pomembna zemljišča v lasti RS

Podrobnejša razlaga te naloge je v dodatku te priloge na str.27: **Zemljišča v upravljanju JZ KPG**

Ad 10.2.c. Na odkupljenih travniških površinah neposredno ali prek storitev zagotoviti ciljnim vrstam prilagojeno gospodarjenje

Podrobnejša razlaga te naloge je v dodatku te priloge na str.27: **Zemljišča v upravljanju JZ KPG-**

10.3.a. Aktivno sodelovati v postopkih zložbe kmetijskih zemljišč

V letu 2012 je potekala zložba zemljišč le v k.o. Hodoš. Na prošnjo občine smo jim poslali en dopis o rastiščih dišečega volčina, ki naj bi jih pri zložbi upoštevali in poskušali ohraniti.

Sklop: UKREPI ZA OHRANJANJE OGROŽENIH HABITATOV IN VRST, S POSEBNIM Poudarkom NA VRSTAH NATURE 2000

Ad 11.1.a Označitev mirnih con v naravi, obveščanje prebivalcev in obiskovalcev z letaki in zagotovitev naravovarstvenega nadzora.

V letu 2012 smo pripravili vsebino za pojasnjevalne table ob Ledavskem jezeru na prošnji občine Cankova, kjer kot mirno cono predlagamo severni del jezera (oba zaliva), vrbovje trstičje, rogozovje in travišča nad jezerom .

Ad 11.2. Skladno z OP Natura 2000 izvajanje ukrepov za zagotavljanje ugodnega ohranitvenega stanja netopirjev

Tudi v letu 2012 smo spremljali stanje netopirjev na štirih izbranih lokacijah: Kobilje cerkev, Grad cerkev, grad Grad in stara šola (zdajšnji vrtec) v Šalovcih. V vseh primerih je najpomembnejše zagotavljanje ustreznih pogojev za bivanje, razmnoževanje in gibanje netopirjev. V Grački cerkvi so pogoji ostali nespremenjeni, zato razen spremljanja populacijske in vrstne dinamike ni bilo drugih aktivnosti. V kletnih prostorih gradu Grad po lanskim ukrepih ni bilo več opaziti sledi vstopanja tretjih oseb. V oktobru smo na nekaterih mestih v kletnih prostorih popravili stene (line) in s tem zmanjšali negativni vpliv prepaha na prezimovanje netopirjev.

V Kobilju smo preverili vpliv lanskim obnovitvenih del v zvoniku. Negativnih posledic nismo zaznali.

V Šalovcih smo preverili le prisotnost netopirjev. Na podstrešju stare šole je verjetno le občasno poletno bivališče navadnega netopirja.

Obe cerkvi sta pomembni predvsem kot kotišče navadnega netopirja, medtem ko so kletni prostori gradu Grad za netopirje pomembni skozi vso leto.

Zabeležene so bile naslednje vrste:

Mali podkovnjak	Rjavi uhati netopir
Navadni netopir	Sivi uhati netopir
Velikouhi netopir	Širokouhi netopir
Drobni netopir	Dolgokrili netopir
Pozni netopir	Navadni mračnik

Z IR kamero lani nismo spremljali stanja v kletnih prostorih gradu Grad, saj je le ta do ureditve naravoslovne učilnice Kukavica/Upkač izklopljena.

Negativnega vpliva turistične dejavnosti oziroma rabe gradu Grad na netopirje nismo opazili.

Zaradi zniževanja stroškov smo že v letu 2011 združili *Evropsko noč netopirjev* in *Vgasnimo posvejte* v en dogodek. Nenazadnje sta oba dogodka povezana in namenjena ozaveščanju ljudi o pomembnosti nočno aktivnih živali za ljudi in naravo ter zdravje ljudi.

V letu 2012 smo dogodek pripravili skupaj z Zavodom za turizem občine Dobrovnik in Slovenskim društvom za proučevanje in varstvo netopirjev (SDPVN). O vplivu svetlobnega onesnaževanje na zdravje človeka je predavala prim. mag. **Branislava Belović** iz Zavoda za zdravstveno varstvo Murska Sobota. Biologinja in SDPVN **Monika Podgorelec** je predstavila netopirje in vpliv svetlobnega onesnaževanje na njih v predavanju z naslovom *Razbijmo mite, spoznajmo netopirje*. **Bojan Jandrašič** iz Astra ad astra pa je tako na predavanju, kakor tudi pozneje s prikazom pri jezeru obiskovalcem govoril na temo *Temno nebo za pogled med zvezde*. Po predavanjih in pogovoru so se udeleženci sprehodili po jezerskem nasipu, kjer so se seznanili še z metodo mreženja netopirjev in prisluškovali netopirjem z ultrazvočnimi detektorji.

Ad 11.3.a.V sklopu naravovarstvenega nadzora in v sodelovanju z izvajalcem monitoringa ptic popisati prehranjevalno območje in spremljati stanje gnezd bele štorke ter jih po potrebi sanirati ali prestaviti.

Populacijsko dinamiko bele štorke DOPPS spremlja že od leta 1999, od leta 2009 pa pri tem aktivno sodeluje tudi JZ KPG. Podatki o uspešnosti pri gnezdenju so prikazani v spodnji tabeli.

K.o	Mladiči													
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kuzma	2	4	3	3	3	4	3		4	1	1	2		
Ropoča	1							3	4					
Dolnji Slaveči 1				2	3	3	3							
Dolnji Slaveči 2														
Motovilci	2	2		2	3									2
Sv. Jurij	2	3	3	4	2	3						2		2
Nuskova	3	3	4	4	3	4	3	1	4	4	2	3	3	2
Šalamenci									2	3	1	1	3	3
Moščanci	3	2	2	2	3	2	3	1						
Hodoš	4	3			2	2	3		3	2	2	3	4	1
Gornji Petrovci						3								
Domanjševci									2	2	3	3	2	3
Prosenjakovci	2	1	1	2	3	1		2		3	2	2	2	3
Motvarjevci	2													
Kobilje 1	4	2	2	3		2								
Kobilje 2				4	3	3	2		3	4	3	2		2
Korovci										3	4	2	1	*
Skupaj	25	20	15	26	25	27	17	7	22	22	18	20	15	18

* Čeprav je na začetku kazalo na uspešno gnezdenje (3. mladiči) je le to bilo na koncu neuspešno. Maja je v neposredni bližini gnezda samico povozil tovornjak. Nekaj dni po nesreči se je samcu na gnezdu pridružila druga samica, ki pa je mladiče pometala iz gnezda.

Podatki kažejo, da uspešnost pri razmnoževanju niha iz sezone v sezono in je verjetno v veliki meri odvisna od vremenskih pogojev ter možnosti gnezdenja (ustrezni podstavki).

Čeprav starejša literatura omenja, da bele štorke gnezdi predvsem na dimnikih hiš, so se štorke v zadnjem času preusmerile predvsem na električne drogove. Na območju parka je 17-19 aktivnih gnezd in vse so na drogovih. Ker so gnezda belih štorke velika in so lahko težka do 500kg, je zelo pomembno da so na stabilnih in dovolj velikih podstavkih, le ti morajo biti tudi pravilno nameščeni na el. drog, da štorkljam onemogočijo stik z el. napetostjo.

Ad 11.3.b. Postavitev novih podstavkov za gnezda

V sodelovanju z Elektro Maribor PE Murska Sobota, ZRSVN OE Maribor in DOPPS smo v letu 2012 zamenjali tri podstavke in če te prištejemo prejšnjim akcijam je zamenjanih že 11 podstavkov na območju KPG.

V k.o. Dolnji Slaveči smo ob hišni številki 63 na podlagi predhodnega monitoringa in na željo domačina (nepreverjen podatek je da naj bi tam gnezdile na drogu brez podstavka v letu 2010) postavili podstavek za novo gnezdo, in nov betonski drog, ker v letu 2012 štorkla na tem podstavku še ni gnezdila, le ta še ni vključen v seznam gnezd na Goričkem.

Omogočanje gnezditve je le en od ukrepov varstva belih štorke, med najpomembnejšimi dejavniki pa so tudi ekstenzivni travniki, kjer štorke najdejo večino svoje hrane. Žal pa podatki monitoringa splošnega stanja narave v KPG kažejo, da se površina in kvaliteta travnikov zelo hitro zmanjšuje (intenziviranje, preoravanje, zaraščanje...).

Ad. 11.4 .a Vzdrževanje in spremljanje stanja v obstoječih gnezdilnicah čuka, velikega skovika in zlatovranko ter manjše duplarje(projekt UPKAČ)

Zelo pomembni habitati za sekundarne duplarje kulturne krajine so visokodebelni senožetni sadovnjaki. Žal pa se njihovo stanje na območju Krajinskega parka Goričko hitro slabša (bela omela, izsekavanje, starost...), posledično je vse manj primernih dupel, tako gnezdilnice sekundarnim duplarjem predstavljajo zelo pomembno alternativo naravnim duplom.

Z gnezdilnicami sicer delno rešujemo problematiko gnezditvenih habitatov, vendar pa je vzrok negativnega populacijskega trenda sekundarnih duplarjev (veliki skovik, čuk, smrdokavra, zlatovranka, vijeglavka....) verjetno izginjanje visokodebelnih senožetnih sadovnjakov, travnikov, mejic, večanja površin intenzivnih njiv, intenzivnih sadovnjakov in intenzivnih vinogradov ter s tem povečevanja rabe pesticidov. Posledica intenziviranja rabe v kulturni krajine je med drugim tudi hitro zmanjševanje številčne in vrstne pestrosti velikih žuželk, ki sekundarnim duplarjem predstavljajo najpomembnejši vir hrane.

Na območju Krajinskega parka Goričko smo že v prejšnjih letih namestili 40 gnezdilnic primerne velikosti in oblike za zlatovranko, velikega skovika, smrdokavro in 20 gnezdilnic primerne velikosti in oblike za čuka.

Zaradi dotrajanosti smo morali popravljati tudi lovilne preže za zlatovranke, ki so postavljene v k.o. Kramarovci.

Rezultati letošnjega (junij) pregleda gnezdilnic za zlatovranko so zelo podobni tistim iz prejšnjih sezon, ko več kot 80% gnezdilnic zasedejo škorci, v štirih gnezdilnicah je gnezdil veliki skovik, v nekaterih pa so se naselile čebele in sršeni.

Pregledali smo tudi gnezdilnice namenjene čuku (april). V enem primeru (Dolič) je bila gnezditev čuka v gnezdilni potrjena.

V okviru projekta Upkač smo s partnerjem DOPPS med drugim spremljali tudi populacijsko dinamiko in prehrano velikega skovika ter smrdokavre. Populacijski trendi pri velikem skoviku kažejo na hitro upadanje, saj je bila populacija na območju parka v letu 1997 ocenjena na 250 gnezdečih parov v letu 2012 pa le na 55 gnezdečih parov.

Podatkov za smrdokavro na območju parka iz preteklosti žal nimamo, vendar lahko predvidevamo, da je bila populacija smrdokavre pred leti precej višja od ocenjene populacije 50 gnezdečih parov v letu 2012.

Ad 11.5.a. Postavitev začasne ograje za dvoživke na črnih točkah

V letu 2012 smo na tako imenovanih črnih točkah že deveto leto zapored postavili začasne varovalne ograje, ki dvoživkam preprečujejo dostop na cestišče. Ograje smo postavljali ob Ledavskem jezeru na regionalni cesti R2-440 v Kraščih, ob lokalni cesti Krašči-Ropoča ter ob ribnikih v Kančevcih dolžini 2700m. Na regionalni cesti R2-440 so sicer podhodi za dvoživke, kljub temu, pa podobno je potrebno podobno kot ob ostalih varovalnih ograjah, dvoživke prenašati ročno čez cestišče.

V sodelovanju z občino Rogašovci in CP Murska Sobota smo v času spomladanskih migracij občasno (od 20h-5h) zapirali lokalo cesto severno od Ledavskega jezera. To se je izkazalo kot zelo uspešen ukrep saj je bilo na tej cesti v primerjavi s prejšnjimi leti malo povoženih dvoživk.

Pri prenašanju in zbiranju podatkov so nam v veliki meri pomagali študenti (2) in prostovoljci (10). Sodelovali smo tudi z OŠ Cankova in OŠ Fokovci.

Zabeleženih oziroma prenesenih je bilo več kot 12 000 dvoživk, največ od tega je bilo navadnih krastač (10 000), sledijo: navadni pupek, rosnica, zelene žabe, sekulja in zelena rega.

V mesecu novembru smo odstranili del zarasti (rogoz, loček,...) iz naravne vrednote Kačova mlaka (7523). Kljub vsakoletnemu odstranjevanju zarasti se le ta v rastni sezoni vedno prekomerno razbohoti. Razlogi za to so verjetno v preveliki količini hranilnih snovi, ki so še ostanek iz preteklosti, ko so mlako zasipavali z velikimi količinami organskih odpadkov.

Ad 11.6.a Iskati načine sodelovanja JZKPG z zasebnimi lastniki z namenom ohranjanja habitatov (pogodbeno varstvo)

V okviru akcije NAJ travnik in kartiranja mravljišč (projekt KVH) je bilo opravljenih 80 pogovorov z lastniki, vendar pogodbenega varstva ne moremo sklepati, ker za to ni denarnega fonda. Pogodbeno varstvo KOP je v domeni KGZ.

Sklop: NARAVNE VREDNOTE

Ad 12.1.a. Preverjanje stanja NV v naravi, dokumentiranje in poročanje v letnem poročilu zavoda

Po Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot so leta 2003 na območju Krajinskega parka Goričko določili 47 naravnih vrednot državnega pomena.

V letu 2012 smo pregledali 45 naravnih vrednot državnega pomena.

Ime/Ident št.	Kratka oznaka	Stanje 2011	Stanje 2012
Adrijanski potok 7517	Desni pritok Velike Krke s pritoki.	Stanje je zadovoljivo, opaziti je manjše povečanje točkovnega onesnaževanja s kmetijskimi in gospodinjskimi izpusti.	Stanje enako kot v letu 2011
Bejčin breg - suhi travniki 7429	Redek habitatni tip in rastišče ogroženih rastlinskih vrst na območju Bejčinega brega, severozahodno od Hodoša.	Stanje se slabša zaradi opuščanja rabe travnikov, posledično zaraščanje hitro napreduje, kljub temu je življenjska pestrost še na visoki ravni.	Zaraščanje hitro napreduje, kljub temu so posamezni deli (prb. 60 %) te NV, kjer je življenjska pestrost še na zelo visoki ravni
Benkova šuma - rastišče grmičastega dišečega volčina 1 907 OP	Rastišče ogroženega dišečega volčina (<i>Daphne cneorum f. arbusculoides</i>), severozahodno od Hodoša.	Zaradi obnove in širjenja bližnje ceste so v letih 2008 in 2009 rastišče resneje poškodovali. Dodatne poškodbe smo opazili v letih 2010 in 2011 zaradi skladiščena hlodovine neposredno na rastišču in zaradi izkopavanja grmičkov.	Poškodbe iz preteklosti so še opazne, vendar so se grmički večinoma opomogli. Poškodb grmičkov zaradi izkopavanja je manj kot v prejšnjih letih
Benkova šuma - rastišče grmičastega dišečega volčina 2 7297 OP	Rastišče ogroženega grmičastega dišečega volčina (<i>Daphne cneorum f. arbusculoides</i>), severozahodno od Hodoša.	Rastišče so resneje poškodovali v zimskem času leta 2011, ko so čezenj vozili s traktorji. Opaziti je tudi poškodbe zaradi izkopavanja grmičkov.	Novih poškodb ni bilo opaziti. So pa posledice preteklih poškodb še zelo opazne.

Berkovci - mokrotni travniki 7306	Mokrotni travniki ob Ratkovskem potoku pri Berkovcih, severovzhodno od Murske Sobotе.	Po komasacijskih potokih iz leta 2008 se stanje te naravne vrednote hitro slabša. Del travnikov so preorali, del travnikov se zarašča z invazivnimi tujerodnimi vrstami in lesnato vegetacijo, del travnikov pa je močno intenziviran in jih kosijo 3 ali več krat na leto.	V tem letu je JZ KPG prevzel od občine MT v neprofitni zakup parcelo 1257 (33,2 ar), ki je kljub delni sukcesiji še v dobrem stanju. Novih preoranih površin ni, večji del travnikov pa je zelo intenziviranih ion so vrstno zelo revni.
Bodonski potok s pritokoma 7530	Levi pritok Ledave s pritokoma Radovski in Bezjakov potok vzhodno od Ledavskega jezera med Radovci in Zenkovci.	Stanje je zadovoljivo, opaziti je manjše povečanje točkovnega onesnaževanja s kmetijskimi in gospodinjskimi izpusti	Stanje enako kot v letu 2011
Bukovnica - mokrotni travniki 7308	Mokrotni travniki ob Bukovniškem potoku, desnem pritoku Kobiljanskega potoka severno od Dobrovnika.	Deloma zaraščanje z invazivnimi tujerodnimi vrstami in lesnato vegetacijo, na drugem delu NV se stanje izboljšuje zaradi ponovne ekstenzivne rabe	Stanje podobno kot v letu 2011. Skrb vzbujajoče pa je odsotnost rumene maslenice v letu 2012
Bukovniško jezero 3696	Vodni zadrževalnik na Bukovniškem potoku, desnem pritoku Kobiljanskega potoka, severno od Dobrovnika.	Jezero je kljub nekoliko povečanem onesnaževanju v zadovoljivem stanju. Negativni vplivi so predvsem zaradi slabšega stanja bukovniškega potoka in zaradi zelo povečane turistične izrabe te naravne vrednote	Stanje enako kot v letu 2011
Cankova - rastišče narcis 29 OP	Rastišče ogroženih belih narcis (<i>Narcissus poeticus</i>) med Korovci in Cankovo na Goričkem.	Ta naravna vrednota je uničena. Stanja ne spremljamo več	Ta naravna vrednota je uničena. Stanja ne spremljamo več
Curek 7519	Potok Curek od izvira do Ivanjševcev.	Potok je v zadovoljivem stanju	Kljub velikemu pomanjkanju padavin konec leta 2011 in v letu 2012, je bilo stanje te NV zadovoljivo, nivo vode je sicer upadel vendar pomorov vodnih živali ni bilo opaziti
Dolenski potok – akumulacija 7296	Akumulacijsko jezero na Dolenskem potoku, levem pritoku Velike Krke, severozahodno od	Jezero je kljub nekoliko povečanem onesnaževanju v zadovoljivem stanju. Okolica jezera je v slabšem stanju zaradi zaraščanja z invazivnimi tujerodnimi vrstami. Manjši problem povzročajo obiskovalci, ki	Stanje enako kot v letu 2011

	Hodoša.	nevestno odmetavajo tudi večje količine odpadkov.	
Fuks graba – gozd 7527	Ohranjen gozd severovzhodno od Cankove, severozahodno od Murske Sobotne.	Stanje na tej naravni vrednoti v 2011 nismo dokumentirali Potencialno nevarnost uničenja ali poškodovanja te NV predstavlja dejstvo, da je celoten kompleks gozda katere del je ta NV prešel v tuje lastništvo	Zardi intenzivne sečne dreves v celotnem gozdnem kompleksu Korovska Gora (več kot 200ha) so opazne posledice tudi na NV. V mesecu marcu smo opravili ogled in potencialni plan upravljanja s to NV (JZ KPG, ZGS, MKO, ZRSVN).
Grački potok 7528	Levi pritok Ledave južno od gradu Grad na Goričkem do Beznovcev.	Stanje se zaradi močnega onesnaževana predvsem z gospodinjskimi odpadki hitro slabša	Kvaliteta vode v tem potoku je zelo slaba, kar je posledica močnega organskega onesnaževanja v vasi Grad
Grački potok - pritok s slapom 7532	Levi pritok Gračkega potoka s slapom severovzhodno od gradu Grad na Goričkem.	Stanje na tej naravni vrednoti v 2011 nismo dokumentirali	Zardi pomanjkanja padavin konec leta 2011 in v letu 2012 je bil potok večji del leta 2012 popolnoma brez vode
Grački potok - pritok s slapovi 7533	Levi pritok Gračkega potoka s slapovi severovzhodno od gradu Grad na Goričkem.	Stanje na tej naravni vrednoti v 2011 nismo dokumentirali	Zardi pomanjkanja padavin konec leta 2011 in v letu 2012 je bil potok večji del leta 2012 popolnoma brez vode
Grad – mlaka 7523 (Kačova mlaka)	Habitat ogroženih živalskih vrst v mlaki severozahodno od Grada na Goričkem.	Stanje iz leta v leto vidno izboljšuje (obnova v letu 2008 in vsakoletno vzdrževanje)	Stanje iz leta v leto vidno izboljšuje (obnova v letu 2008 in vsakoletno vzdrževanje-delno odstranjevanje zrasti). So pa še vedno opazne posledice velike količine organskih odpadkov, ki so jih odlagali v mlako do leta 2008
Grad - nahajališče bazalta in piroklastitov 7338	Nahajališče olivinovih nodul v bazaltu in piroklastitih v opuščnem kamnolomu severno od Grada na Goričkem.	Stanje na tej naravni vrednoti v 2011 nismo dokumentirali	Stanje te NV je dobro
Kobilje – brek 132	Brek izjemnih dimenzij pri cerkvi sv. Martina v Kobilju.	V februarju 2011 smo to drevo podprli in odstranili nekaj odvečnih vej. Glede na starost in prehodno stanje je drevo trenutno v zadovoljivem stanju	Po revitalizaciji v letu 2011 se stanje drevesa vidno izboljšuje. Na začetku leta 2012 je bil v votlem deblu drevesa podtaknjen požar, ki pa ni pustil večjih posledic.

Kobilje - ekstenzivni travniki 7298	Mokrotni ekstenzivni travniki na poplavnem območju Kobiljskega potoka, zahodno od Kobilja.	Stanje na večjem delu te naravne vrednote se zaradi intenzifikacije (gnojenje, 3 ali večkratna košnja na sezono, preoravanje) hitro slabša. Manjši del (109 ar) je v upravljanju JZ KPG. Na tem delu je opaziti izrazito izboljšavo favne in flore (ekstenzivna košnja)	Stanje na večjem delu te naravne vrednote se zaradi intenzifikacije (gnojenje, 3 ali večkratna košnja na sezono, preoravanje) hitro slabša. Manjši del (109 ar) je v upravljanju JZ KPG. Na tem delu je opaziti izrazito izboljšavo favne in flore (ekstenzivna košnja). Manjši del (30 ar) so novi lastniki začeli uporabljati na ekstenzivni način.
Kobilje – skorš 133	Skorš izjemnih dimenzij jugozahodno od Kobilja.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali	Na drevesu smo opazili drevesne glive, ki trenutno v veliki meri še ne vplivajo na vitalnost drevesa. V prihodnosti nujno povečati nadzor
Košeri – bukev 6982	Bukev izjemnih dimenzij južno od Ivanjševcev.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali
Ledava 2014	Ledava med državno mejo in Nuskovo.	Stanje je zadovoljivo, opaziti je manjše povečanje točkovnega onesnaževanja s kmetijskimi in gospodinjiskimi izpusti.	Stopnja onesnaževanja se je glede na leto 2011 povečala. Negativen vpliv ima tudi na novozgrajena poslovno-gospodarska stavba (Dajčev mlin oz. žaga in oljarna) v neposredni bližini Ledave. Opažen je tudi povečan vnos sedimentov iz kamnoloma
Ledavsko jezero 2015 V	Zadrževalnik visokih voda Ledave s stalno ojezeritvijo južno od Pertoče, severozahodno od Murske Sobotne.	Favnistično in floristično stanje te naravne vrednote je zadovoljivo, problem povzročajo različni onesnaževalci (neposredno jezera in njegovih pritokov), ter obiskovalci (mladi, ribiči naključni obiskovalci), ki tod odmetavajo tudi večje odpadkov. Med novembrom in decembrom 2011 so za prb. 2/3 znižali gladino jezera zaradi obnove prelivnega objekta na jezu.	Favnistično in floristično stanje te naravne vrednote je zadovoljivo, problem povzročajo različni onesnaževalci (neposredno jezera in njegovih pritokov), ter obiskovalci (mladi, ribiči naključni obiskovalci), ki tod odmetavajo tudi večje odpadkov. Negativen vpliv predvsem na ptičjo favno ima tudi povečan pritisk s strani ilegalne plovbe, surfanja in uporabe manjših plovil za razvoz ribiških vab. V letu 2012 so na vzhodni obali (na "piknik placu") odprli manjšo mobilno restavracijo s hitro prehrano. Vpliv te restavracije še ni znan.
Lončarovci - mokrotni travniki 7305	Mokrotni ekstenzivni travniki ob potoku Curek južno od Lončarovcev,	Manjši del te naravne vrednote je v zelo dobrem stanju (ekstenzivna raba), dočim ostali del NV se zaradi nerabe hitro zarašča z invazivnimi tujerodnimi vrstami. Manjši del je leta 2011 prešel pod	Stanje na 12 ar, ki je v upravljanju JZ KPG, se počasi izboljšuje (košnja), ostali del zaraščajočega predela te NV je v slabem stanju. Del NV, ki je v ekstenzivni rabi je v dobrem

	severovzhodno od Murske Sobotne	upravljanje JZ KPG	stanju, čeprav je opazno prekomerno gnojenje
Lukaj potok 2016	Levi pritok Ledave na območju med Gornjimi in Dolnjimi Slaveči severovzhodno od Ledavskega jezera na Goričkem.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali	Stanje se slabša, opaziti je povečanje točkovnega onesnaževanja s kmetijskimi in gospodinjiskimi izpusti.
Makoterjev breg - pravi kostanj 7003	Pravi kostanj izjemnih dimenzij na Makoterjevem bregu, zahodno od Prosenjakovcev.	Ta naravna vrednota je propadla in bo izbrisana iz registra naravnih vrednot. Stanja ne spremljamo več	Ta naravna vrednota je propadla in bo izbrisana iz registra naravnih vrednot (drevo je propadlo). Stanja ne spremljamo več
Mala Krka 7494	Mala Krka s pritoki od izvira do meje z Madžarsko, vključno s Križevskim jezerom.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Stanje je solidno, kljub pomanjkanju padavin.
Markovci - pravi kostanj 7004	Pravi kostanj izjemnih dimenzij v Markovcih, severovzhodno od Murske Sobotne.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Kostanj je zaradi starosti in poškodb v slabem stanju
Motvarjevci - ekstenzivni travniki 1 7299	Kompleks mokrotnih ekstenzivnih travnikov zahodno od Motvarjevcev, severno od Dobrovnika.	Stanje te naravne vrednote se vidno slabša od komasacijskih postopkov leta 2008. Večji del se zarašča zaradi nerabe, deloma je območje intenzivirano. V prihodnosti potencialno nevarnost za to naravno vrednoto predstavlja možna sprememba v koruzne njive za potrebe bioplinarne v Motvarjevcih.	Stanje zelo podobno kot v letu 2011. Pripravljajmonatančni načrt upravljanja s to NV
Motvarjevci - ekstenzivni travniki 2 7300	Mokrotni ekstenzivni travniki zahodno od Motvarjevcev, severno od Dobrovnika.	Ta naravna vrednota se je skoraj popolnoma zarašla v gozd. In nima več lastnosti zaradi katerih je bilo to območje razglašeno za naravno vrednoto.	Sukcesija je napredovala.
Motvarjevci - gozd 7526	Ohranjen gozd v Motvarjevcih, severno od Dobrovnika.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Stanje je ugodno

Nuskova - slatinski vrelec 7524	Izvir mineralne vode v Nuskovi, severozahodno od Murske Sobotе.	Stanje te naravne vrednote je zadovoljivo. Travnik in glavate vrbe v neposredni bližini so v upravljanju JZ KPG	Stanje te naravne vrednote je zadovoljivo. Travnik in glavate vrbe v neposredni bližini so v upravljanju JZ KPG
Pertoča - mokrotni travniki 7304	Mokrotni travniki na poplavnem območju Ledavskega jezera pri Pertoči, severozahodno od Murske Sobotе.	Stanje te naravne vrednote je zadovoljivo, kljub ne-rabi in zaraščanju z lesnatimi vrstami.	Stanje te naravne vrednote je zadovoljivo, kljub ne-rabi in zaraščanju z lesnatimi vrstami.
Pertoča - rastišče narcis 7401 OP	Rastišče ogroženih belih narcis (<i>Narcissus poeticus</i>) zahodno od Pertoče, severozahodno od Murske Sobotе.	Stanje te naravne vrednote je zadovoljivo, kljub mulčanju, ki ga pa lastniki opravijo vedno po odcvitu in semenitvi narcis	Stanje te naravne vrednote je zadovoljivo, kljub mulčanju, ki ga pa lastniki opravijo vedno po odcvitu in semenitvi narcis
Peskovski potok 7516	Desni pritok Velike Krke od izvira do Šalovcev.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Stanje se slabša, opaziti je povečanje točkovnega onesnaževanja s kmetijskimi in gospodinjskimi izpusti.
Povesi - mokrotni travniki 7307	Mokrotni travniki južno od vasi Lucova pri Adrijancih na Goričkem	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Opazen povečan pritisk intenziviranja
Ratkovski potok 7529	Levi pritok Kobiljanskega potoka severozahodno od Kobilja na Goričkem.	stanje je slabo predvsem zaradi poletnega pomanjkanja vode (izkop na gornjem toku)	stanje je slabo predvsem zaradi poletnega pomanjkanja vode (izkop na gornjem toku). Večji del poletja je potok brez vode
Slatinska graba - izvir slatine 7535	Izvir mineralne vode v Slatinski grabi, severozahodno od Murske Sobotе.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Stanje je podobno kot leta 2006 ob prvem popisu s strani JZ KPG
Sombotel - domači kostanj 7005	Pravi kostanj izjemnih dimenzij v Gerlincih, zahodno od Ledavskega jezera.	Kljub okužbi z glivo <i>Cryphonectria parasitica</i> je stanje zadovoljivo	Kljub okužbi z glivo <i>Cryphonectria parasitica</i> je stanje zadovoljivo
Sotinski breg	Krajinsko in	Povečevanje kamnoloma predstavlja	Kamnolom je zaprt zaradi plazenja.

7531	geomorfološko pomemben hrib na skrajnem severnem delu Goričkega, ob meji z Avstrijo.	potencialno grožnjo	Gnezdenje velike uharice tudi v letu 2012 potrjeno.
Tetajni breg - pravi kostanj 1 7001	Pravi kostanj izjemnih dimenzij južno od Križevcev.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Kljub okužbi z glivo <i>Cryphonectria parasitica</i> je stanje zadovoljivo
Tetajni breg - pravi kostanj 2 7002	Pravi kostanj izjemnih dimenzij južno od Križevcev.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Kljub okužbi z glivo <i>Cryphonectria parasitica</i> je stanje zadovoljivo
Trdkova – graden 7008	Graden izjemnih dimenzij vzhodno od Trdkove, severovzhodno od Kuzme.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Opazne poškodbe, kljub temu stane zadovoljivo
Velika Krka 7495	Velika Krka s pritoki med izviro in Šalovci.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	V juliju in avgustu 2012 je zaradi pomanjkanja padavin Velika Krka v zgornjem toku popolnoma presahnila. Opazen je povečan obseg onesnaževanja. Čistina naprava (ni več del NV) ne deluje optimalno
Vreje - suhi travniki 7430	Redek habitatni tip in rastišče ogroženih rastlinskih vrst vzhodno od Vreje pri Markovcih, severozahodno od Hodoša na Goričkem.	- Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Stanje zadovoljivo, kljub povečanem pritisku intenziviranja
Zgornje Kobilje – gozd 7525	Gozd v Zgornjem Kobilju, severovzhodno od Dobrovnika.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Stanje je ugodno
Zlata jama - rdeči bor 7012	Rdeči bor na Zlati jami jugozahodno od Kobilja.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.	Stanje te naravne vrednote v 2011 nismo dokumentirali.

Ad 12.2.a. Izvajati terenske popise in dokumentiranje potencialnih naravnih vrednot. Poudarek na drevesih in travniških površinah

Dnevni metulji

Dnevni metulji so izredno dobri pokazatelj stanja travnikov. Zato smo tudi letos nadaljevali s popisi metuljev na izbranih transektih (k.o. Kobilje (naravna vrednota) in k.o. Čepinci-potencialna naravna vrednota) s skupno dolžino 3500 m.

Čeprav se letošnji rezultati v veliki meri skladajo z rezultati iz prejšnjih let, se stanje travnikov kjer so izbrani transekti vidno slabša. Travnike v Kobilju, ki so tudi naravna vrednota državnega pomena zelo intenzivirajo (gnojenje z gnojnico in umetnimi gnojili, 3-4 x košnja na sezono), kar vidno siromaši njihovo floristično sestavo. Posledično lahko v naslednjih letih pričakujemo drastičen upad vrst in števila metuljev. Nasprotno pa so na kar štirih od petih odsekov transeкта Čepinci opustili rabo, zato so se travniki začeli hitro zaraščati z invazivnimi tujerodnimi vrstami in grmovnimi ter lesnatimi vrstami. V roku nekaj let lahko tudi na tem transektu pričakujemo vrstni in številčni upad metuljev.

Gorski narcis

Vsa nahajališča gorskega narcisa na območju KPG so potencialne naravne vrednote državnega pomena, čeprav so v nekaterih primerih nahajališča antropogenega izvora. Stanje nahajališč se v večini primerov (v primerjavi s popisom iz leta 2010) ni spremenilo. Eno nahajališče je bilo preorano, na enem pa nismo opazili cvetočih primerkov (mulčanje).

Grmičasti dišeči volčin

Vsa nahajališča grmičastega dišečega volčina na območju KPG so potencialne naravne vrednote državnega pomena.

Stanje nahajališč grmičastega dišečega volčina je v povprečju slabo, v nekaterih primerih je celo zelo kritično. Največji faktor ogrožanja predvsem obcestnih nahajališč predstavlja košnja oz. mulčanje bregov obcestnih jarkov. Na nekaterih nahajališčih so opazne hude poškodbe grmičkov zaradi izkopavanja, vožnje čez rastišča, spravila in deponiranja lesa na rastiščih. Nekoliko manj ogrožajoči faktorji so: preoravanje, košnja travnikov, zaraščanje z lesnatimi vrstami.

O pravnem varstvu in statusu te rastline ter o točnih nahajališčih smo obvestili občine (Hodoš, Šalovci) in lastnike parcel. Pričakujemo, da se bo stanje v prihodnosti zaradi osveščenosti izboljševalo.

Med aprilskim pregledom smo odkrili še tri nova nahajališča, tako da je zdaj znanih 30 nahajališč. Na štirih od petih rastišč, kjer v letu 2011 nismo našli rastočih rastlin, smo v letu 2012 opazili manjše grmičke, kar potrjuje, da se grmičasti dišeči volčin lahko do določene mere tudi regenerira.

V mesecu juliju smo koordinirali sestanek z rudarsko inšpektorico in predstavniki občine in Cestnega podjetja iz MS, ki izkorišča kamen na naravni vrednoti Sotinski breg. Kamnolom je namreč začel pokati in grozilo je rušenje, kar se je v jesenskih mesecih udejanilo.

12.2.b. Pripraviti predloge novih NV in jih posredovati v obravnavo ZRSVN

Za popularizacijo narave in njenih vrednot smo pripravili podatkovne nize NV za objavo na zemljevidu, ki smo ga izdali v projektu KVH. Pri tem smo NV preverili v naravi in izbrisali neobstoječe. Nove predloge NV smo posredovali že pred leti, vendar še niso bili obravnavani.

Na ZRSVN OE Maribor smo imeli pogovor o sodelovanju pri izdaji naravovarstvenih mnenj za posege v KPG, 27.11. 2012.

Sklop: REVITALIZACIJA

13.1.a. Izvajati delovne akcije na NV in območjih ogroženih habitatov ali habitatov vrst v sodelovanju z lastniki, prostovoljci, NVO in delavci javnih del.

V letu 2012 smo vsi zaposleni izvedli očiščevalno akcijo v grajskem parku pri čemer smo odstranjevali ostanke od prireditve noči čarovnic iz leta 2011. Akcij drugod nismo izvajali.

Sklop: ZBIRANJE IN OBDELAVA STROKOVNEGA DELA PODATKOVNE BAZE

Ad 14.1.a Sodelovanje z raziskovalnimi inštitucijami, ki izvajajo raziskave ali monitoring na območju KPG kot del študijskega ali delovnega programa (navezava na projekt KVH).

Vsekakor je sodelovanje z različnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami zelo pomembno za doseganja ciljev varstva narave in pridobivanja ustreznih podatkov. Zato smo tudi v letu 2012 krepili sodelovanje z:

- DOPPS (januarsko štetje vodnih ptic, popis hribske škranca, popis velikega skovika, pregled gnezdilnic za sekundarne duplarje predavanja, stojnice, skupni mednarodni projekti...)
Skupaj z DOPPS smo v mesecu oktobru pripravili Ptičarjado (tekmovanje v prepoznavanju ptic na terenu). Tekmovanja se je udeležilo 11 skupin iz cele Slovenije. Popisanih je bilo kar 106 različnih vrst ptic, kar je največ v štirih letih od kar poteka to tekmovanje.
- DPOMS (transektni popis metuljev, evropska noč nočnih metuljev)
- SDPVN (evropska noč netopirjev, Vgasnimo posvejte)
- Temno nebo Slovenija (življenje ponoči)
- CKFF (Monitoring netopirjev, skupni mednarodni projekti - KVH - metulji in mravljišča; projekt GreenNet- pilotno območje, prostorska študija ob reki Kučnici)
- Geodetski inštitut (priprava zemljevida v projektu KVH)

Ad. 14.1.b. Oblikovati seznam prednostnih naravoslovnih raziskav, ki so potrebne za učinkovito izvajanje upravljalških nalog s predlogi potencialnih sodelavcev.

Naravoslovne raziskave bodo potekale na travniških sadovnjakih v okviru projekta Upkač (biodiverziteteta in ekološke značilnosti – zlasti smrdokavra); na Ledavskem jezeru pa v okviru projekta Life+ (poloji, čapljica in

ostale vodne ptice) – če bo projekt sprejet. Zunaj projektov pa je najmanjše raziskovalcev preko pogodb zaradi ZUJF zaustavljeno.

Ad. 14.1.c. Sodelovanje z različnimi organizacijami na razpisih za raziskovalne projekte.

V marcu je zavod s tem namenom kontaktiral občino Puconci in Oikosom za pripravo na razpis IPA – iniciativa je bila v smislu oblikovanja skupnih vsebin za vse parkovne občine.

Poleg tega je zavod sodeloval pri oblikovanju ideje za prijavo projekta na 2. razpis v programu SI-AT z avstrijskimi partnerji na temo preprečevanja zaraščanja travnikov in pretvarjanja biomase v energijo.

Ad. 14.1.d. 5. Mednarodno mikološko srečanje

Za izvedbo te aktivnosti je zavod pripravil program in vabila, razposlal e-pošto, oglaševal dogodek v medijih ter pomagal pri organizaciji srečanja. Predstavniki zavoda so bili prisotni na samem dogodku, poročilo o njem pa je objavljeno tudi kot članek na spletnih straneh zavoda.

Ad 14.2.a. Dopolnjevanje zbirke podatkov in virov, ki predstavljajo podlago za oblikovanje upravljaljskih nalog (rezultati raziskav, monitoringov, popisov, urejanja GERK-ov, evidenca najetih površin in površin v lasti zavoda).

V okviru te aktivnosti je zavod pomagal pri urejanju GERK-ov (jih vrisati), izpolnil je prijavo za vstop v sistem KOP (za podukrep MET) in za dodelitev plačilnih pravic iz nacionalne rezerve. Vršil se je sprotni vnos podatkov o nepremičninah v digitalno podatkovno bazo zavoda.

Podatkovna baza se je dopolnjevala tudi s podatki o pohodniških in kolesarskih poti; urejal pa se je tudi vpis parcel v upravljanju JZ KPG v evidenco GURS. Zbrali in uredili so se podatki ter vnesli popravki za izdajo zemljevida Goričko-Porabje-Mura.

Pridobljena je bila tudi diplomska naloga o zgodovini gradu. Preko DOOPS-a in Fakultete za naravoslovje in matematiko pa so bili pridobljeni nekateri novi podatki o favni in flori Ledavskega jezera. Izsledki iz projekta Upkač so deloma tudi že pridobljeni (ugotavljala so se gnezdišča smrdokavre).

Podrobnejša razlaga je tudi v dodatku te priloge na str. 27 **Zemljišča v upravljanju JZ KPG** .

Sklop: NARAVOVARSTVENI NADZOR

Ad 15.1 Vzpostavitev naravovarstvenega nadzora

Zaradi kadrovskega deficita na tem področju (zaposlen je samo en naravovarstveni nadzornik), to nalogo izvajamo zelo okrnjeno. Kljub temu smo tudi v okviru opravljanja drugih nalog prisotni na terenu in zadovoljivo sodelujemo z inšpekcijskimi službami za okolje in naravo, katerim smo predali 5 primerov, ter dva primera kmetijski inšpekciji, ki so presegli naša pooblastila.

V začetku leta smo organizirali srečanje z lovskimi starešinami (februar) na katerem smo se pogovorili o problematiki lovne divjadi ter varstva drugih prostoživečih živalskih vrst.

SPROSTITIV IN ODDIH

Sklop: PARKOVNA INFRASTRUKTURA

Ad 16.1.a. Spremljati stanje obstoječe parkovne infrastrukture za obiskovanje (neprometna signalizacija: markacije in pojasnjevalne table, počivališče, nadstrešnice, opazovalnice) in po potrebi izvajati popravila.

Pregledan je bil del informacijskih tabel na območju parka in stanje nadstrešnic po obnovi. Nekaj tabel je odlomljenih ali drugače poškodovanih ter zato nefunkcionalnih (Križarka, Filovci), vendar jih v tem letu še nismo zamenjali ali popravili (vzrok je tudi v pomanjkanju namenskih sredstev). Stanje obnovljenih počivališč pa je razmeroma zadovoljivo.

Ad. 16.1.b. Vzdrževati in dopolnjevati podatkovno bazo o parkovni infrastrukturi in ponudnikih, na podlagi tega načrtovati obnovo in razširitev.

Izvedli smo vnos tras pohodnih poti na spletno aplikacijo Google Maps in prenovo spletne strani KPG z vpisom ponudnikov blaga in storitev v okviru KBZ. Oblikovali smo tudi register prejemnikov pravice do uporabe KBZ

IZOBRAŽEVANJE IN PROMOCIJA

Sklop: KOMUNIKACIJA Z DELEŽNIKI, INTERPRETACIJA NARAVE IN KRAJINE

Ad. 18.1.f Izvedba razstav s področja kulture (Purač-Šbull, ČRNO-ZDSLJU, A.Konec, N.Beer) ter razstav s področja narave (fotonatečaj, navezava na projekt Greenbelt).

Tudi v letu 2012 smo pripravili fotografski natečaj. Natečaj smo tokrat prvič razdelili v dve kategoriji (I. kategorija; učenci osnovni šol, II. kategorija; mladostniki in odrasli). V ožjem izboru je sodeloval 35 udeležencev natečaja s 100 fotografijami. Tričlanska komisija (Tomo Jeseničnik, Lado Klar in Karel Holec) je izbrala 20 fotografij iz obeh kategorij za razstavo in štiri najboljše iz obeh kategorij, ki so bile nagrajene. Nagrade in priznanja smo podelili v okviru filmskega festivala G-gest.

Sklop: OZAVEŠČANJE IN IZOBRAŽEVANJE MLADIH

Ad 19.1.a. Ozaveščanje in izobraževanje različnih ciljnih skupin otrok in mladine

Približati naravo in naravovarstvo mladim je ena od naših pglavitnih nalog, zato smo tudi v letu 2012 izvajali različna predavanja in naravoslovne dneve na to temo. V letu 2012 smo za različne osnovne šole pripravili pet naravoslovnih dni in štiri predavanja. Večinoma prihajajo učenci tretje triade osnovne šole za katere so teme tudi pripravljene, vendar po potrebi temo prilagodimo tudi mlajšim učencem osnovnih šol in dijakom ter študentom. Teme za naravoslovne dneve so sicer v naprej določene, vendar se je potrebno prilagajati letnim časom, vremenskim razmeram in človeškemu faktorju, zato za vsak naravoslovni dan posebej pripravimo različne naloge in aktivnosti ter vsaj en dan prej skrbno preverimo teren.

Teme naravoslovnih dni so:

- Gozdovi
- Stoječe in tekoče vode ter mokrišča
- Travniki
- Opazovanje ptic
- Geologija Goričkega

Največ zanimanja je za temo Gozdovi in Travniki.

Ad 19.1.c. Sodelovanje in mentorstva pri izdelavi raziskovalnih, seminarških in diplomskih nalog

Kot so mentorji sodelujemo pri raziskovalnih nalogah za osnovnošolce, srednješolce in pri pripravi diplomskih nalog

- Lainšček Tadejem (Pedagoška fakulteta v Ljubljani, smer kemija-biologija) pri pripravi diplomske naloge na temo floristične sestave travnikov na naravni vrednoti Kobilje-ekstenzivni travniki, --- ni še končano
- Zagorc Sandro (Biotehnična fakulteta Ljubljana, oddelek za agronomijo, smer hortikultura) pri pripravi bolonjske diplomske naloge na temo: Pomen Krajinskega parka Goričko za razvoj hortikulture v SV delu Slovenije (obdelala sva razširjenost grmičastega dišečega volčina, sibirske perunike in rumene maslenice ter obravnavala možnost gojenja teh vrst ter varstvo v naravi)---- je že dipomirala
- OŠ I MS pri pripravi raziskovalne naloge: Ekološka pomembnost Ledavskega jezera za vodne ptice pozimi
- Nemeč Alenom: obvezna delovna praksa za šolsko leto 2011/2012 (cel april); Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota, program okoljevarstveni tehnik
- Nemeč Alenom: obvezna delovna praksa za šolsko leto 2012/2013 (cel september); Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota, program okoljevarstveni tehnik
- Čerpnjak Klaro in Križan Matijo: obvezna delovna praksa za šolsko leto 2012/2013 (cel oktober); Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota, program okoljevarstveni tehnik

DODATEK K PRILOGI

Zemljišča v upravljanju JZ KPG

V Letu 2012 je JZ KPG imel v upravljanju zemljišča v 15-ih različnih katastrskih občinah:

K.O.	Površina (ar)
Ivanjševci	500,99
Kobilje	109,34
Krplivnik	218,85
Motvarjevci	96,74
Kančevci	172,25
Vidonci	74,82
Fokovci	143,5
Lončarovci	128,32
Panovci	337,07
Dolenci	138,48
Grad	281,93
Sveti Jurij	18,84
Mačkovci	42,19
Kušanovci	143,53
Pertoča	52,91

V dveh katastrskih občinah pa JZ KPG upravlja s parcelami le na podlagi ustnega dogovora z lastniki oziroma upravljavci.

K.O	Površina (ar)	Lastnik/Upravljevec
Nuskova	25, 75	Radenska D.D. Radenci
Ropoča*	700, 00	RS Slovenija/ARSO (oddelek za porečje Mure)

* JZ KPG kosi le del parcel, odvisno od vremenskih pogojev in rabe domačinov

Kar pomeni, da JZ KPG na območju Goričkega upravlja s približno 31 ha zemljišč. Zemljišča so bila pridobljena v upravljanje na različne načine:

1. Odkup na podlagi uveljavljanja predkupne pravice po 1. odstavku 84. člena Zakona o ohranjanju narave (vse površine so bile odkupljene pred letom 2011, v 2012 nismo uveljavljali predkupne pravice).
2. Najem od Sklad-a kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za dobo 10-ih let (do 2020) (V letu 2012 nismo najemali novih površin).
3. Neprofitni zakup za dobo 20 let od privatnih lastnikov (do 2029)
4. Ustni dogovor z Radenska D.D. Radenci, ARSO (oddelek za porečje Mure)
5. Zemljišča v upravljanju v času trajanja mednarodnega projekta "Upkač"

Način pridobitve zemljišča v upravljanje	Površina (ar)
Ad1	1199,2
Ad2	1125
Ad3	72,80
Ad4	725,75
Ad5	62,73

Kultura na zemljiščih, ki so v upravljanju JZ KPG

Približno 2,5 ha zemljišč je gozdov, gozdni robov in mejic, vse ostale površine JZ KPG upravlja (bo upravljal) kot kosne površine. Približno 55 % kosnih površin je travnikov in ekstenzivnih sadovnjakov, ki so v dobrem (kmetijskem in ekosistemskem) stanju, na katerih se izvaja vsaj 1x pozna košnja (suhi travniki; julij, vlažni in mokrotni travniki; druga polovica avgusta, september, oktober) ostale površine so travniške in njivske

površine, ki so bile oz. so še v različnih sukcesivnih stadijih. Na teh površinah se izvaja rekultivacijska košnja, delno odstranjevanje drevesnih in grmovni vrst ter odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst.

Vzpostavitev GERK-ov na zemljiščih v upravljanju JZ KPG

V letu 2011 je JZ KPG pridobil KMG-MID -identifikacijsko številko kmetijskega gospodarstva, ki je pogoj za vris GERK-ov - Grafične Enotne Rabe Kmetijskega gospodarstva. GERK-i pa so pogoj za vstop v KOP.

Do konca leta 2012 so bili GERK-i vrisani na 13,1 ha zemljišč, ki so v upravljanju JZ KPG:

- Ekstenzivni travniški sadovnjak; 1,11 ha
- Trajni travnik; 11, 75 ha
- Kmetijsko zemljišče poraslo z gozdnim drevjem 0,21 ha

Na ostalih površinah se bodo GERK-i vrisovali v naslednjih letih, razen na površinah, ki so gozdna zemljišča, zemljišča namenjena za ohranjanje mejic. Pred vrisovanjem GERK-ov bo potrebno na nekaterih zemljiščih zahtevati izbris GERK-ov prejšnjih lastnikov (dva primera).

Površine, na katerih so vrisani GERK-i so vključene v sistem Kmetijsko okoljskih plačil. Travniki v podukrep MET (ohranjanje traviščnih habitatov metuljev), sadovnjaki pa v podukrep TSA (travniški sadovnjaki).

Vse površine so tudi v preusmeritvi za Ekološko kmetijstvo.

Vzpostavitev trajnega nasada

V letu 2012 je JZ KPG v k.o. Grad na parcelah 621/2, 622 in 623 s skupno površino 0,78 ha, in v k.o. Vidonci na delu parcele 494 s površino 0, 33 ha vzpostavil trajni nasad senožetnih visokodebelnih sadnih dreves. Prevladujejo tradicionalne sorte jablan, prisotne pa so še tradicionalne sorte hrušk, češenj, skorša in brek. Drevesa so zaščitena posamično s kovinsko mrežo, ki je napeta okrog dveh kolov, tako da na območju sadovnjaka omogočen prost prehod za živali. Koreninski sistem sadnih dreves je prav tako zaščiteno s kovinsko mrežo proti voluharjem. Razdalje med drevesi so 10-12m, kar omogoča nemoteno traktorsko košnjo in spravilo sena.

Zaradi spomladanske pozebe in sušnih razmer sta odmrli dve drevesi (k.o. Grad), ki sta bili zamenjani v aprilu, takrat je bilo opravljeno tudi obrezovanje drevja (k.o. Grad).

V mesecu juniju so bila vsa drevesa (k.o. Grad in k.o. Vidonci) tretirana z BIO insekticidom (NIMAZIL).

Zaradi sušnih razmer je bilo potrebno intenzivno zalivati (junij, julij in avgust).

V okviru čezmejnega projekta 'Upkač' smo na parcelah k.o. Kančevci 863,864,900 (skupna površina 0,7ha) vzpostavili kolekcijski (vzorčni) sadovnjak z namenom na enem mestu zbrati najpomembnejše tradicionalne travniške (visokodebelne) sorte jabolk in hrušk. V sadovnjaku je trenutno zasajenih 51 sort jabolk ter 5 sort hrušk. Vsa drevesa so zaščitena s košaro proti voluharjem ter s kovinsko mrežo, imajo pa tudi leseno oporo za pravilno rast. Sadovnjak je bil zasajen marca 2012, lastnik ga je zaradi sušnih razmer zalival spomladi in poleti.

Košnja in druga opravila na parcelah v upravljanju JZ KPG

V Letu 2012 so delavci JZ KPG iz programa javnih del na površinah v upravljanju JZ KPG opravljali različna dela (košnja, spravilo pokošene trave, odstranjevanje tujerodnih invazivnih vrst, delno odstranjevanje lesnih in grmovnih vrst). Pokosili oziroma rekultivirali (površine, ki so jih kosili prvič) so 25 ha travniških površin. Del biomase (sena), ki je bil zadovoljive kvalitete so prevzeli rejci drobnice in govedi.

Približno 1 ha travniških površin so za lastne potrebe pokosili delavci iz Zaposlitvenega centra Korenika iz Šalovcev, 1, 3 ha pa so za lastne potrebe pokosili lokalni kmeti.